

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Pārskats par ārpustiesas parādu atgūšanas nozari 2023. gadā

RĪGA, 2023

Saturs

1. Licencētie ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji.....	3
2. Parādu portfelis.....	5
2.1. Kopējā parādu lietu skaita un parādu portfeļa salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām	5
2.2. Kopējā parādu portfelī esošo parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm	7
2.3. Kopējā parādu portfelī esošo parādu (lietu) summas apmērs (eiro) dalījumā par nozarēm	8
2.4. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits un summa	9
3. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm	12
3.1. Apkalpoto parādu (lietu) skaits dalījumā par atgūšanas posmiem	16
3.2. Atgūto parādu (lietu) skaits un summa	17
3.3. Neatgūtie parādi.....	18
4. Ārpustiesas parādu atgūšanas sektora galvenās tendences 2023. gadā.....	20

2023. gadā sākumā Latvijā darbojās 20 ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēji (komersanti), kuri ir saņēmuši Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) izsniegto speciālo atļauju (licenci) ārpustiesas parādu atgūšanai, taču uz 2023. gada 31. decembri licencēto komersantu skaits samazinājās līdz 19 ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem. 2023. gadā PTAC netika saņemts neviens jauns iesniegums licences saņemšanai ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojuma sniegšanai.

1. Licencētie ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji

Nr. p/k	Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs	Reģistrācijas numurs	Juridiskās personas identifikators (LEI)	Licences termiņš
1	LLS, SIA	40002068686	-	12.04.2026
2	B2KAPITAL, SIA	40103645131	875500BKK9Q2CJE96M61	22.01.2024
3	Baltic Business Advice, SIA	40003953099	-	30.01.2024
4	CREDITREFORM LATVIJA, SIA	40003255604	8755005WIVZ8JFGF6S52	30.04.2025
5	Debt Solution, SIA	40103982111	-	20.07.2025
6	Doles ieguldījumi, SIA	40203050735	-	21.12.2025
7	EASY DEBT SERVICE, SIA	40203246040	-	26.05.2025
8	GelvoraSergel, SIA	40103837691	549300M3B0IZ2FDL5F60	09.12.2026
9	GS Core, SIA	40203304955	-	26.07.2024
10	INKASSO, SIA	40103272013	-	10.06.2024
11	Julianus Portfolio, SIA	40203088409	-	25.09.2026
12	JULIANUS INKASSO LATVIJA, SIA	40003717522	-	30.04.2025
13	Konsultatīvā sabiedrība "Conventus", SIA	40003428538	-	06.05.2025
14	Legal Balance, SIA"	40203125480	-	11.07.2024
15	LEXEM, SIA	50203412211		15.01.2026
16	Melnā lapa, SIA	40103299624	-	16.05.2025
17	Paus Konsults, SIA	40003352670	-	07.05.2025
18	PlusPlus Baltic OU (Ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU filiāle Latvija)	40103595574	-	14.11.2025
19	RIDA COMPANY, SIA	40003942150	-	20.11.2025
20	Skogsrav, SIA	42103071315	-	13.10.2025
21	Verdikts, SIA	40103807451	-	21.12.2024

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.64 “*Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju licencēšanas kārtība*” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 64) Licence tiek izsniegta uz 3 gadiem, un PTAC sāka izsniegt Licences 2013. gadā. Tādējādi 2023. gadā trīs no sākotnēji licencētajiem parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem veica kārtējo Licences pārreģistrāciju. Prognozējams, ka 2024. gadā kārtējo licences pārreģistrāciju veiks vismaz 4 komersanti.

2023. gadā PTAC saņēma un izvērtēja 4 komersantu iesniegtos iesniegumus licences pārreģistrācijai. Pārskata gadā tika pārreģistrētas 3 licences, savukārt 1 licences pārreģistrācijas

process turpinājās 2024. gada janvārī un tika pārreģistrēta licence. Pārskata gadā tika izsniegta 1 jauna licence¹, 3 gadījumos licences² tikušas grozītas un 2 licences³ anulētas.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 64 27. punktu katru gadu komersantiem jāiesniedz informācija PTAC par iepriekšējā kalendāra gadā sniegtajiem parāda atgūšanas pakalpojumiem (apkalpoto un atgūto parādu skaits, noslēgto parāda atgūšanas līgumu skaits, kā arī informācija par nozarēm (jomām), kurās, veikta parādu atgūšana, informāciju par piesaistītā finansējuma apmēru un tiesisko izcelsmi iepriekšējā kalendāra gadā, informācija par atpakaļ atdoto finansējumu iepriekšējā kalendāra gadā) un cita informāciju.

Par 2023. gadā sniegtajiem parāda atgūšanas pakalpojumiem PTAC saņēma un apkopoja informāciju no 19 parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem.⁴ Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju iesniegtā informācija par piesaistītā finansējuma apmēru un tiesisko izcelsmi iepriekšējā kalendāra gadā, informācija par atpakaļ atdoto finansējumu iepriekšējā kalendāra gadā tiek pieprasīta iesniegšanai atsevišķi un izmantota PTAC uzraudzības funkciju veikšanai, un tā nav paredzēta publiskošanai. Savukārt par nozares pakalpojumu sniedzējiem saņemto sūdzību un iesniegumu skaitu un būtību PTAC katru gadu apkopo un publisko pārskatā, kas pieejams PTAC mājaslapā⁵.

¹ Izvērtējot Sabiedrības ar ierobežotu atbildību LEXEM, reģ. Nr. 50203412211, 2022. gada 19. jūlija iesniegumu licences saņemšanai, tai 2023. gada 16. janvārī tika izsniegta jauna licence.

² “Intrum Latvia”, SIA, reģ. Nr. 40203088409, mainījusi nosaukumu uz Julianus Portfolio, SIA, vēlāk grozot arī juridisko adresi, savukārt B2KAPITAL SIA, reģ. Nr. 40103645131, mainīta juridiskā adrese.

³ Licence anulēta uz Julianus Portfolio, SIA, reģ. Nr. 40203088409, iesnieguma pamata, ievērojot starp Julianus Portfolio, SIA, reģ. Nr. 40203088409 un SIA “JULIANUS INKASSO LATVIJA”, reģ. Nr. 40003717522, 2023. gada beigās noslēgto Līgumu par uzņēmuma pāreju. Savukārt 2023. gada 17. augustā PTAC tika pieņemts lēmums Nr. 7-NIL, ar kuru SIA “RIDA COMPANY”, reģ. Nr. 40003942150, izpildot PTAC lēmumu daļā, vienlaikus Sabiedrība iesniedza PTAC iesniegumu licences anulēšanai.

⁴ Datu iesniegšana netika pieprasīta Julianus Portfolio, SIA, reģ. Nr. 40203088409 (iepriekšējais nosaukums - “Intrum Latvia”, SIA), jo, pārņemot Julianus Portfolio, SIA tiesības (tajā skaitā, parādu portfeli) konsolidēto informāciju iesniedza SIA “JULIANUS INKASSO LATVIJA”, reģ. Nr. 40003717522.

⁵ <https://www.ptac.gov.lv/lv/sudzibas-par-finansu-pakalpojumiem>

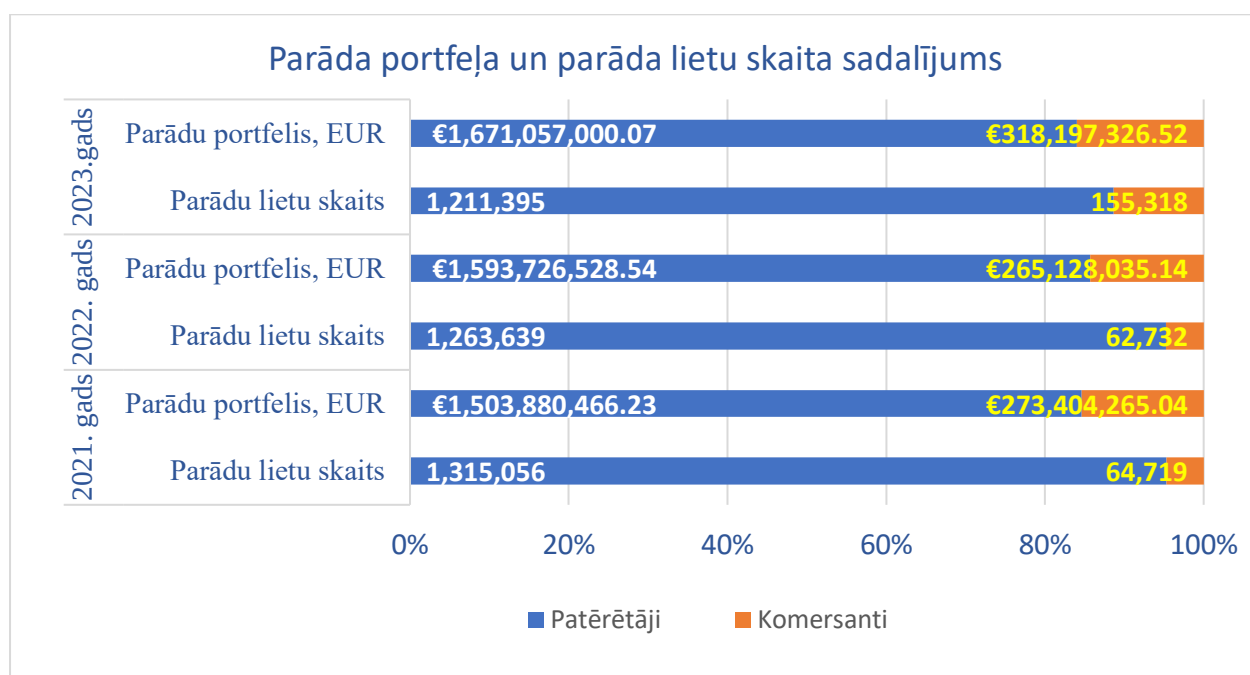
2. Parādu portfelis

Iesniedzot informāciju par parādu portfeli pārskata gadā, komersantiem līdzīgi kā 2023. gadā (un 2022. gadā) bija jānorāda informācija gan par fizisku personu (patērētāju) parādu lietu skaitu un kopsummu, gan par juridiskām personām (tajā skaitā, fiziskām personām - saimnieciskās darbības veicējiem) (1.1. Tabula).

2.1. Kopējā parādu lietu skaita un parādu portfeļa salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām

1.1. tabula

	2021. gads		2022.gads		2022.gads pret 2021. gadu		2023.gads		2023.gads pret 2022. gadu	
	Lietu skaits	Portfelis, EUR	Lietu skaits	Portfelis, EUR	Lietas	Summa	Lietu skaits	Portfelis, EUR	Lietas	Summa
Patērētāji	1 315 056	1 503 880 466	1 263 639	1 593 726 529	-3,91%	5,97%	1 211 395	1 671 057 000	-4,13%	4,85%
Komersanti	64 719	273 404 265	62 732	265 128 035	-3,07%	-3,03%	155 318	318 197 326	147,59%	20,02%

1.2. att. Kopējā lietu skaita un kopējā parādu portfeļa apmēra salīdzinājums dalījumā par patērētājiem un juridiskām personām 2021., 2022. un 2023. gadā.

Saskaņā ar 1.1.tab. un 1.2. att. pēc parādu portfeļa kopējā lietu skaita, parādu portfelī iekļauto patērētāju lietu skaits pārskata gadā sasniedza 1 211 395 parādu lietas, savukārt, 2022. gadā nodoto lietu skaits bija 1 263 639 parādu lietas, kas ir par 4,13 procentu punktu mazāk nekā iepriekšējā gadā. Parādu portfeļa kopsumma attiecībā uz patērētāju parādiem salīdzinājumā ar 2022. gada attiecīgo rādītāju 1'594 mljrd. eiro pieauga par 4,85 procentu punktiem, pārskata gadā sasniedzot 1'671 mljrd. eiro (1.2. att.).

Juridisko personu lietu skaits pārskata gadā sasniedza 155 318 parādu lietas, kas salīdzinājumā ar 2022. gada datiem - 62 732 parādu lietas uzrāda diezgan būtisku pieaugumu par 147,59 procentu punktiem. Savukārt juridisko personu parādu portfeļa kopsumma salīdzinājumā ar 2022. gada rādītāju 265,128 milj. eiro ir pieaugusi par 20,02 % procentu punktiem, sasniedzot 318,197 milj. eiro pārskata gadā (1.2. att.).

Juridisko personu parādu lietu skaita un parāda portfeļa kopsummas rādītāji pārskatā atspoguļoti tikai salīdzinājumam pret attiecīgajiem rādītājiem par patērētāju parādu portfeļa kopsummu un parādu lietu skaitu. Turpmākie pārskatā iekļautie dati attiecināmi tikai uz patērētāju parādiem.

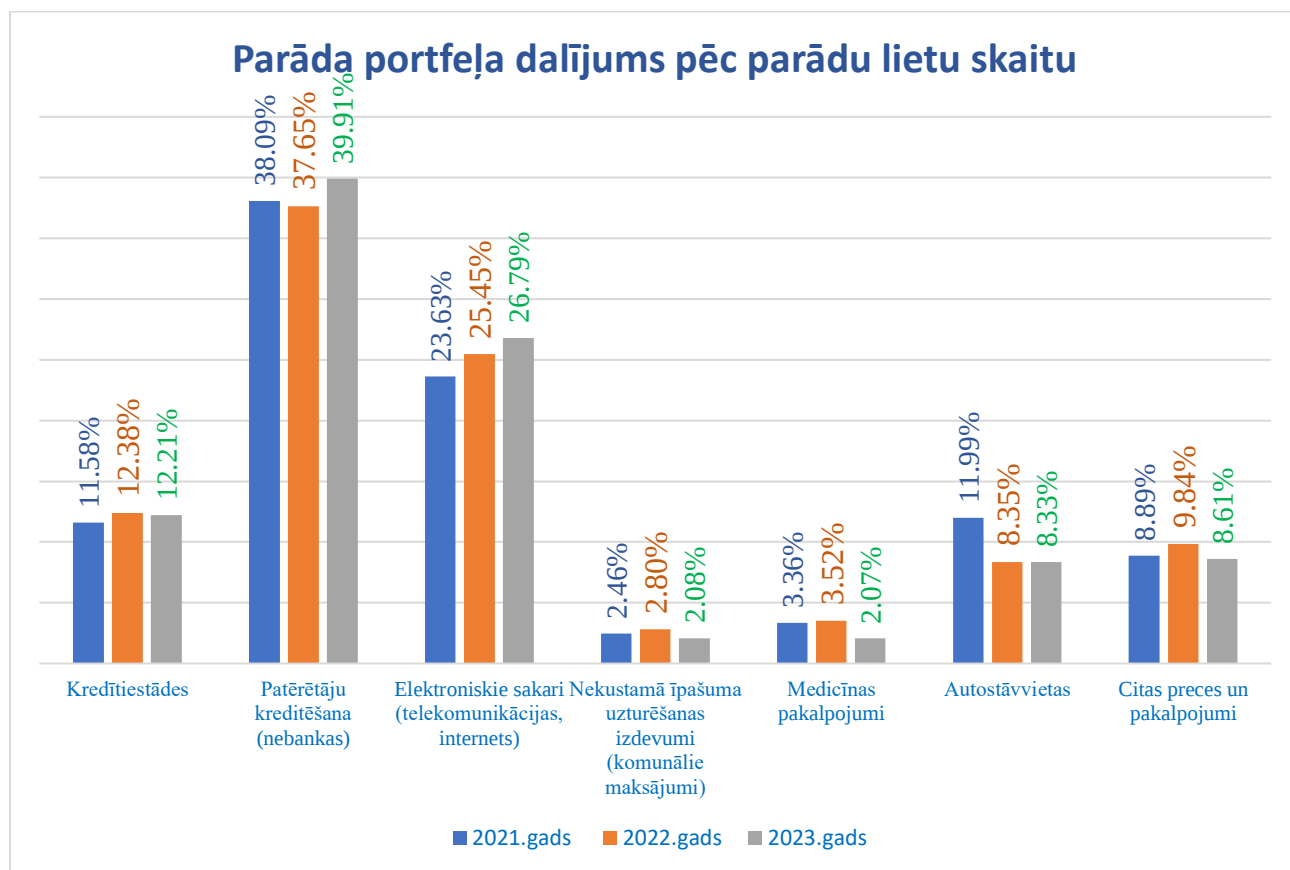
Vienlaikus norādāms, ka pārskata gadā (līdzīgi kā 2022. gadā) 7 komersanti ir norādījuši informāciju, ka tie neatgūst juridisku personu parādsaistības, bet atgūst vienīgi parādsaistības no patērētājiem. Līdz ar to vairāki komersanti pārskata gadā turpināja sadarboties ar partneriem arī par juridisku personu parādu atgūšanu.

2.2. Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm

2.1. tabula

Nozare:	2021, skaits	Summa, EUR	2021, %	2022, skaits	Summa, EUR	2022, %	2023, skaits	Summa, EUR	2023, %
Kreditīestādes	152 300	915 065 460	11,58%	156 490	974 169 489	12,38%	147 919	929 166 362	12,21%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	500 861	464 941 202	38,09%	475 719	472 407 868	37,65%	483 515	584 114 476	39,91%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	310 808	78 344 938	23,63%	321 651	82 218 500	25,45%	324 532	83 041 395	26,79%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	32 328	8 977 515	2,46%	35 414	9 536 851	2,80%	25 232	9 124 751	2,08%
Medicīnas pakalpojumi	44 178	2 776 197	3,36%	44 462	3 034 255	3,52%	25 024	2 106 901	2,07%
Autostāvvietas	157 627	3 810 281	11,99%	105 538	2 904 078	8,35 %	100 929	3 116 232	8,33 %
Citas preces un pakalpojumi	116 954	29 964 870	8,89%	124 365	49 455 488	9,84 %	104 244	60 386 883	8,61 %
KOPĀ:	1 315 056	1 503 880 466	100,00%	1 263 639	1 593 726 529	100,00%	1 211 395	1 671 057 000	100,00%

Uz 2023. gada 31. decembri kopējā parādu portfeli ir 1 211 395 parādu lietas, no kurām 12,21 % jeb 147 919 lietas ir kredītiestāžu nozarē, 39,91 % jeb 483 515 lietas ir patērētāju kreditēšanas (nebanku) nozarē, 26,79 % jeb 324 532 lietas par elektronisko sakaru (internets, telekomunikācijas) pakalpojumiem, 2,08 % jeb 25 232 lietas par nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumiem, 2,07 % jeb 25 024 lietas par medicīnas pakalpojumiem, 8,33 % jeb 100 929 lietas par autostāvvietu pakalpojumiem, 8,61 % jeb 104 244 lietas citu preču un pakalpojumu jomā (2.1. tab. un 2.2. att.).

2.2. att. Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) skaits izteikts procentuāli dalījumā par nozarēm

2.3. Kopējā parādu portfeli esošo parādu (lietu) summas apmērs (eiro) dalījumā par nozarēm

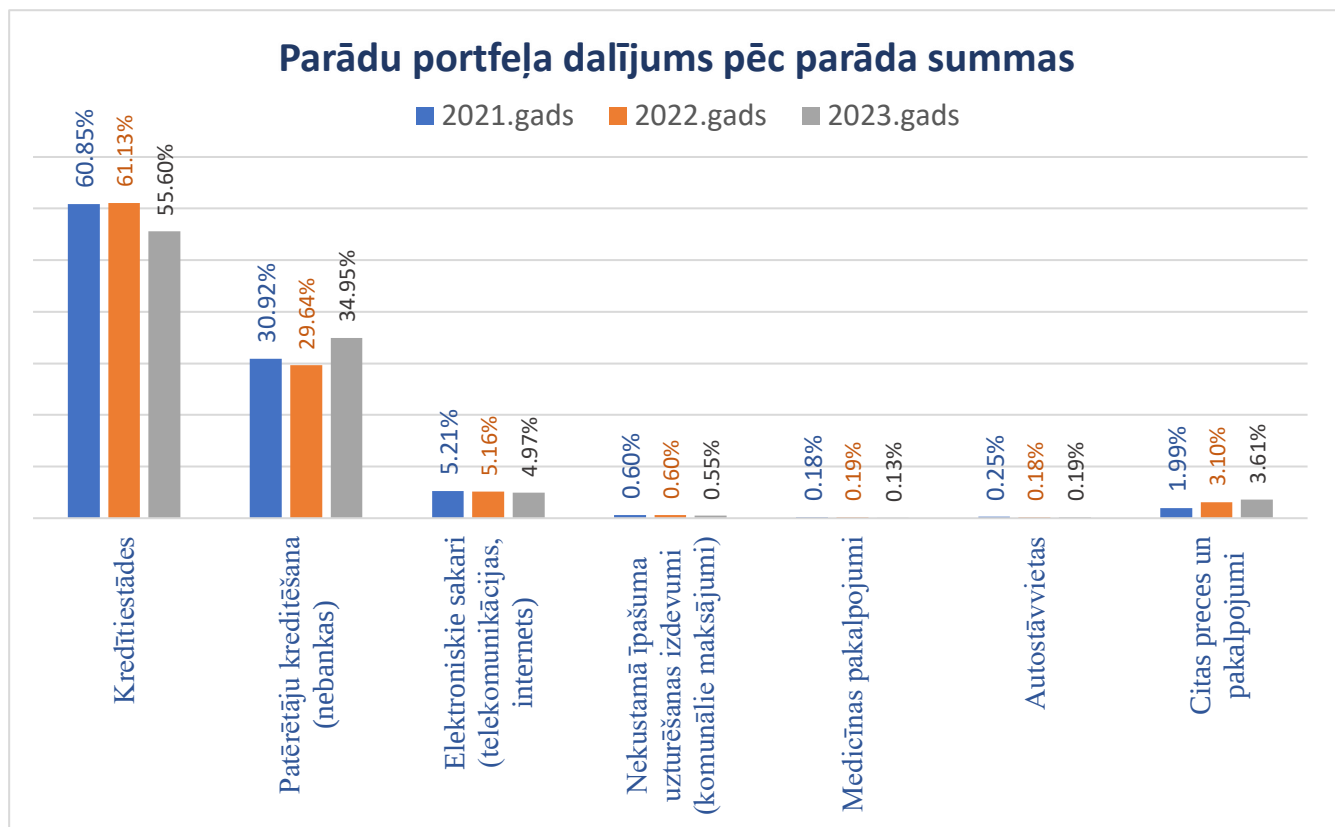
3.1. tabula

Nozare:	2021, skaits	Summa, EUR	2021, %	2022, skaits	Summa, EUR	2022, %	2023, skaits	Summa, EUR	2023, %
Kreditiestādes	152 300	915 065 460	60,85%	156 490	974 169 489	61,13%	147 919	929 166 362	55,60%
Patērētāju kreditēšana (nebankas)	500 861	464 941 202	30,92%	475 719	472 407 868	29,64%	483 515	584 114 476	34,95 %
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	310 808	78 344 938	5,21%	321 651	82 218 500	5,16%	324 532	83 041 395	4,97%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	32 328	8 977 515	0,60%	35 414	9 536 851	0,60%	25 232	9 124 751	0,55%
Medicīnas pakalpojumi	44 178	2 776 197	0,18%	44 462	3 034 255	0,19%	25 024	2 106 901	0,13%
Autostāvvietas	157 627	3 810 281	0,25%	105 538	2 904 078	0,18%	100 929	3 116 232	0,19%
Citas preces un pakalpojumi	116 954	29 964 870	1,99%	124 365	49 455 488	3,10%	104 244	60 386 883	3,61%
KOPĀ:	1 315 056	1 503 880 466	100,00%	1 263 639	1 593 726 529	100,00%	1 211 395	1 671 057 000	100,00%

2023. gadā no kopējā parādu portfela parādu summas apmērs dalījumā par nozarēm (3.1. tab. un 3.2. att.) ir sekojošs: 929 166 milj. eiro jeb 55,60% no kopējo parādu portfela lietās, kas nodotas ārpusiņas parādu atgūšanai no kredītiestādēm, 584 114 milj. eiro jeb 34,95% patērētāju kreditēšanas nozarē, 83 041 milj. eiro jeb 4,97 % elektronisko sakaru (internets, telekomunikācijas) nozarē, 60 387 milj. eiro jeb 3,61% citu preču un pakalpojumu nozarē, 9 125 milj. eiro jeb 0,55 % nekustamā īpašuma uzturēšanas nozarē, 3 116 milj. eiro jeb 0,19 %. autostāvvietu pakalpojumu nozarē un 2 107 milj. eiro jeb 0,13 % medicīnas pakalpojumu nozarē.

Citu preču un pakalpojumu nozares parādu portfeli, gadījumos, kad lietas nodotas uz pilnvarojuma pamata, veido parādu lietas, kas izriet no darījumiem, kas tika noslēgti tādās jomās kā - auto nomas pakalpojumi, automobiļu apkope, remonts un rezerves daļas, degvielas uzpildes staciju pakalpojumi, preču ražošana un pārdošana (mazumtirdzniecība), būvniecības pakalpojumi, izglītības pakalpojumi, rūpniecisko gāzu ražošana, elektroenerģijas sadale, sporta zāles pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi, kā arī sporta federācijas nodoti parādi un citi. Savukārt citu preču un pakalpojumu nozares parādu portfeli, kas nodots cesijas darījumu ceļā, veido parādu lietas, kas izriet no darījumiem, kas tika noslēgti tādās jomās kā: kravu pārvadājumi, degvielas mazumtirdzniecība, automašīnu un citu vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings, apdrošināšanas aģentu un brokeru pakalpojumi un citi.

Atsevišķi jāpiebilst, ka 2 līdz 3 komersanti citu preču un pakalpojumu nozares parādu portfeli iekļauj parādu lietas, kas tiek uzskaitītas kā starptautiskās jeb pārrobežu piedziņas lietas un tās netiek īpaši sadalītas pa nozarēm. No komersantu iesniegtajiem datiem nevar secināt, ka minēto parādu lietu skaits un parādu portfela summa būtiski ietekmē pārskatā iekļauto nozaru rādītājus.

3.2. att. Kopējā parādu portfeļa summas apmērs (eiro) izteikts procentuāli dalījumā par nozarēm (2023.gada 31.decembris pret 2022.gada 31.decembri un 2021. gada 31. decembri)

2.4. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits un summa

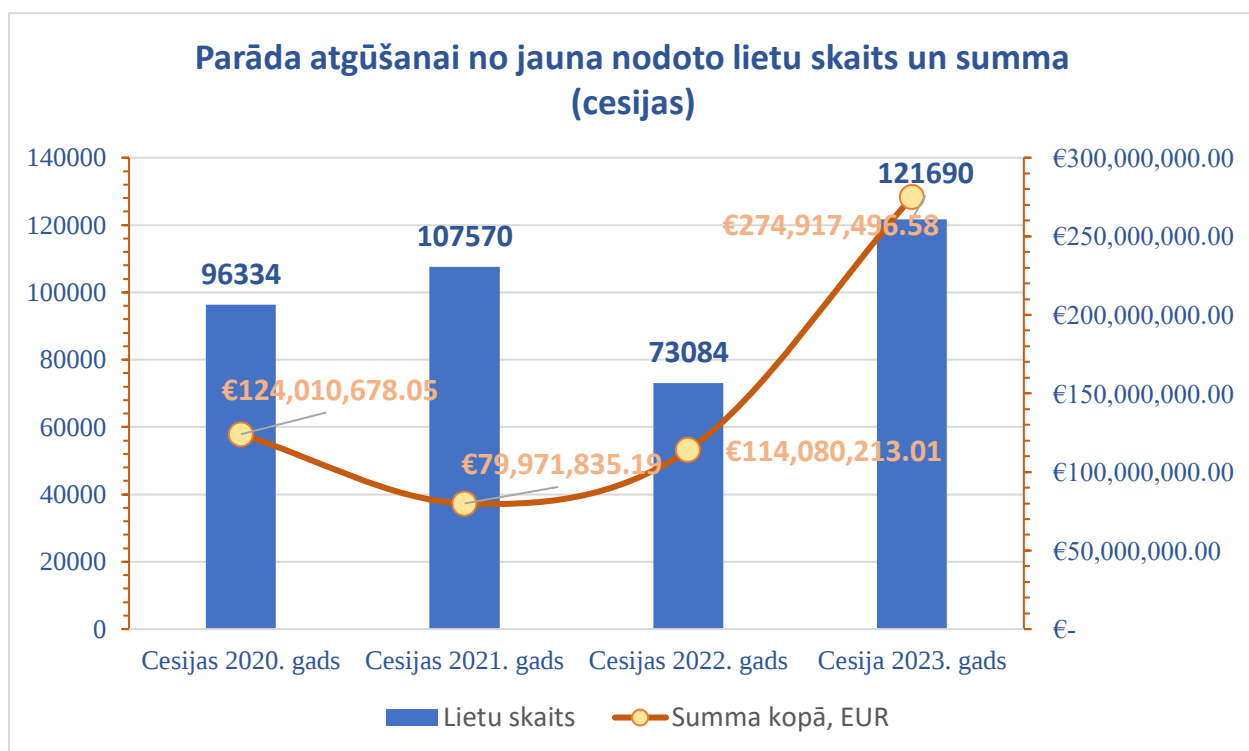
4.1. tabula

	2021		2022		Izmaiņas % pret 2021		2023		Izmaiņas % pret 2023	
	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa	Lietu skaits	Summa kopā, EUR	Lietu skaits	Summa
Cesijas	107 570	79 971 835	73 084	114 080 213	-32,06%	42,65%	121 690	274 917 497	66,51%	140,99%
Pilnvarojumi	155 477	45 841 055	161 558	52 221 486	3,91%	13,92%	295 722	154 239 782	83,04%	195,36%
Kopā:	263 047	125 812 890	234 642	166 301 699	-10,80%	32,18%	417 412	429 157 279	77,89%	158,06%

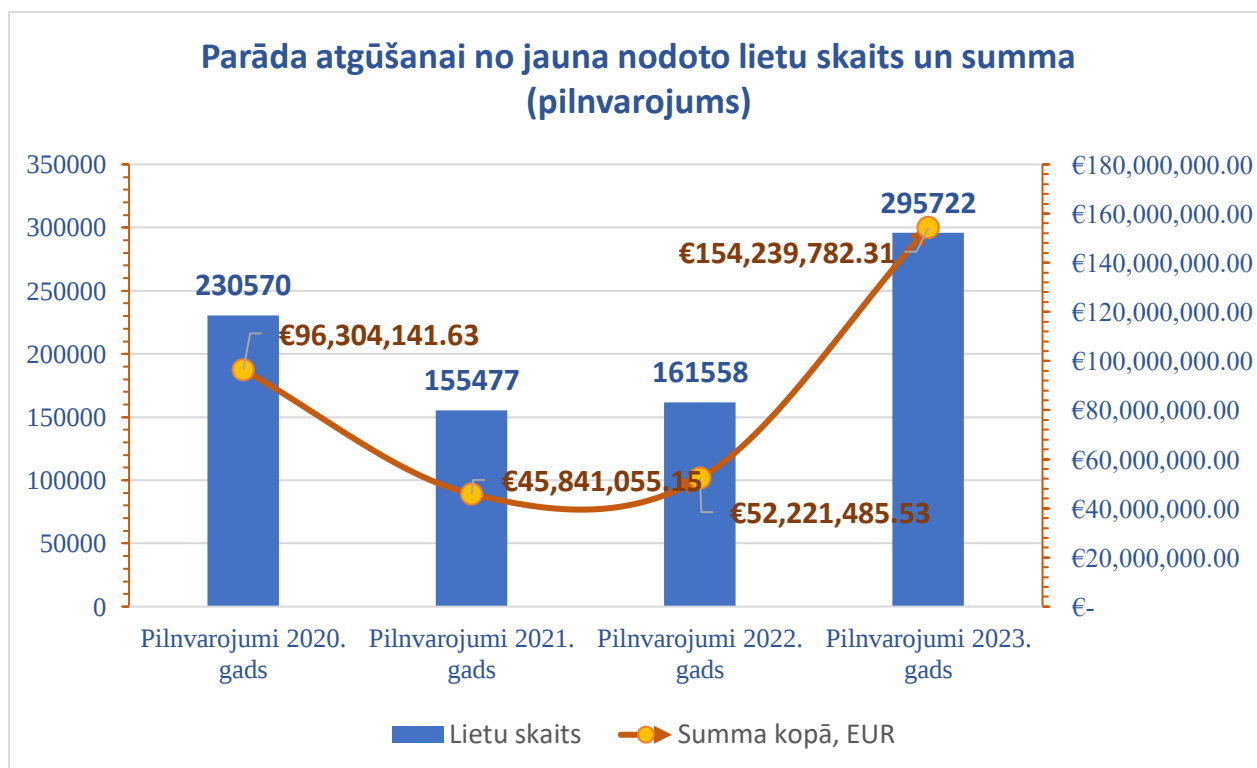
2023. gadā kopskaitā ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem no jauna tika nodotas atgūšanai 417 412 parādu piedziņas lietas par kopējo summu 429,157 milj. eiro (4.1. tab.).

Cesijas darījumus 2023. gadā slēguši 10 pakalpojuma sniedzēji, arī uz pilnvarojuma pamata no jauna nodotas lietas 14 pakalpojuma sniedzējiem.

2023. gadā noslēgto cesijas darījumu rezultātā parāda atgūšanai tika nodotas 121 690 parādu lietas par kopējo summu 274 917 milj. eiro, savukārt 295 722 parādu lietas par kopējo summu 154,240 milj. eiro tika nodotas uz pilnvarojuma pamata (4.2. un 4.3. att.).

4.2. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits 2020., 2021., 2022. un 2023. gadā uz cesijas pamata

4.3. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits 2020., 2021., 2022. un 2023. gadā uz pilnvarojuma pamata

Aplūkojot 4.1. tabulu, kā arī 4.2. un 4.3. attēlu secināms, ka pārskata gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ārpustiesas parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem no jauna atgūšanai nodoto lietu kopskaits pietiekami strauji pieauga - par 77,89 %, arī nodoto parādu (lietu) kopējā summa salīdzinājumā ar 2022. gada rādītāju, ievērojami pieauga - par 158,06%, sasniedzot kopējo nodoto parādu (lietu) summas maksimālo apmēru vismaz pēdējo piecu gadu periodā.

Jāatzīmē, ka 2022. gadā salīdzinājumā ar 2021. gadu bija vērojama augšupejoša tendence, taču no jauna atgūšanai nodoto lietu kopskaitā tika konstatēts neliels kritums, par 10,80%, samazinoties lietu skaitam līdz 234 642 lietām pret 263 047 lietām 2021. gadā. Savukārt nodoto parādu kopējā summa 2022. gadā salīdzinājumā ar 2021. gada attiecīgo rādītāju pieauga - par 32,18 %, sasniedzot kopējo summu 166,302 milj. eiro salīdzinājumā ar 125,813 milj. eiro 2021. gadā.

Savukārt, 2023. gadā nodoto parādu kopējā summa sasniedza 429,157 milj. eiro, tādējādi pirmšķietami uzrādot strauju augšupejošu tendenci turpinājumā 2022. gadā konstatētajai augšupejošai tendencei. (4.1. tabula), kas tomēr būtu vērtējama “kritiski”, jo var būt saistīta ar grāmatvedības niansēm konkrētajā pārskata gadā.

3. Parādu atgūšanai no jauna nodoto parādu (lietu) skaits dalījumā pa nozarēm pret iepriekšējo gadu

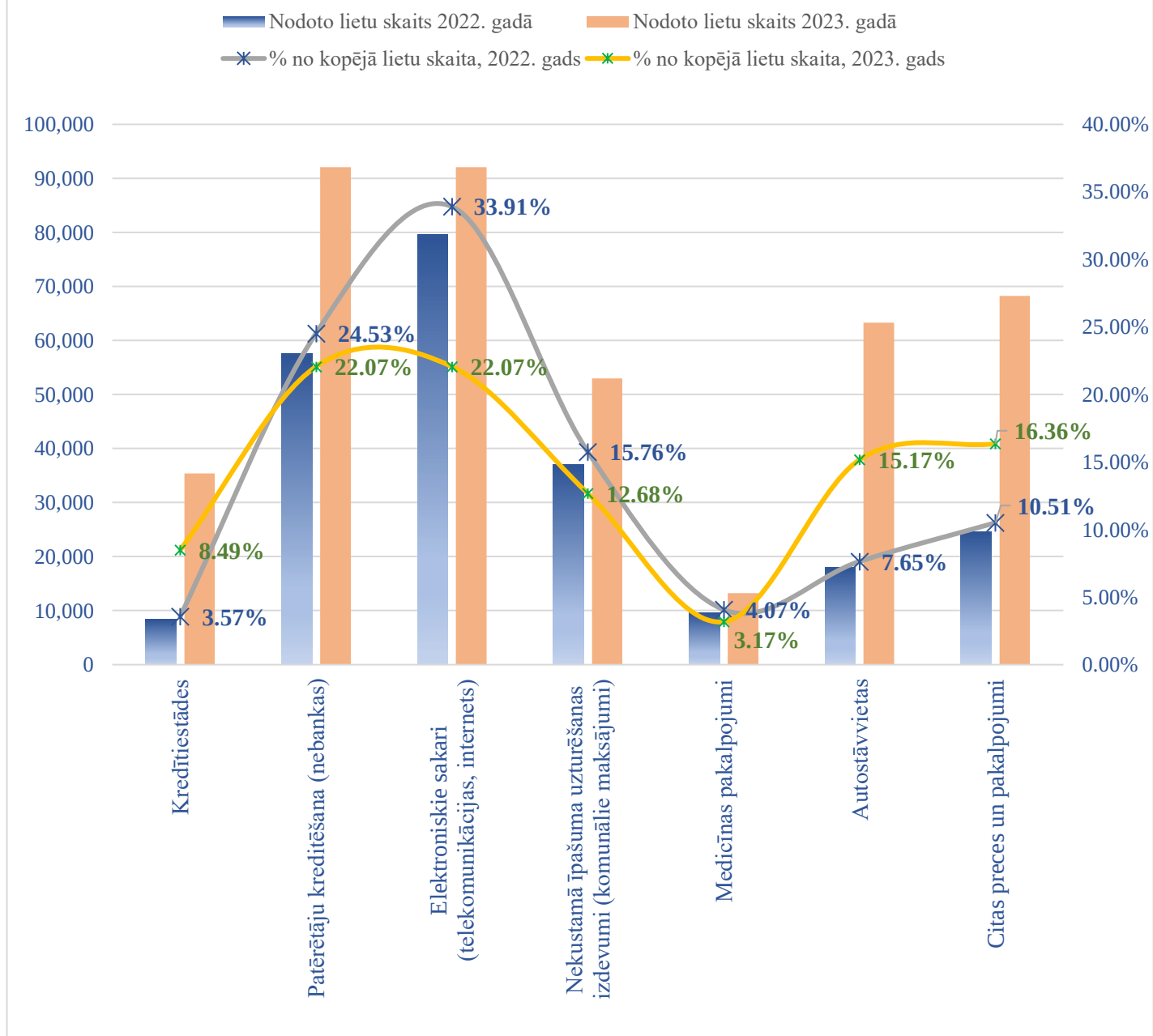
5.1.tabula

Nozares	Skaits 2021	Skaits 2022	Skaits 2023	Summa, EUR 2021	Summa, EUR 2022	Summa, EUR 2023	Skaits % 2021	Skaits % 2022	Skaits % 2023
Kreditēstādes	7 949	8 385	35 424	11 918 860	35 807 113	172 661 605	3,02%	3,57%	8,49%
Patērētāju kredīvēšana (nebankas)	91 707	57 563	92 106	82 637 974	92 777 442	193 807 471	34,86%	24,53%	22,07%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	83 954	79 573	92 105	17 659 376	15 487 618	19 401 654	31,92%	33,91%	22,07%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	29 338	36 977	52 940	5 444 108	6 324 200	12 856 488	11,15%	15,76%	12,68%
Medicīnas pakalpojumi	12 358	9 555	13 239	1 055 906	828 754	1 059 368	4,70%	4,07%	3,17%
Autostāvvietas	14 609	17 939	63 326	525 345	572 366	1 991 170	5,55%	7,65%	15,17%
Citas preces un pakalpojumi	23 132	24 650	68 272	6 571 319	14 504 206	27 379 523	8,79%	10,51%	16,36%
KOPĀ:	263 047	234 642	417 412	125 812 890	166 301 699	429 157 279	100%	100%	100%

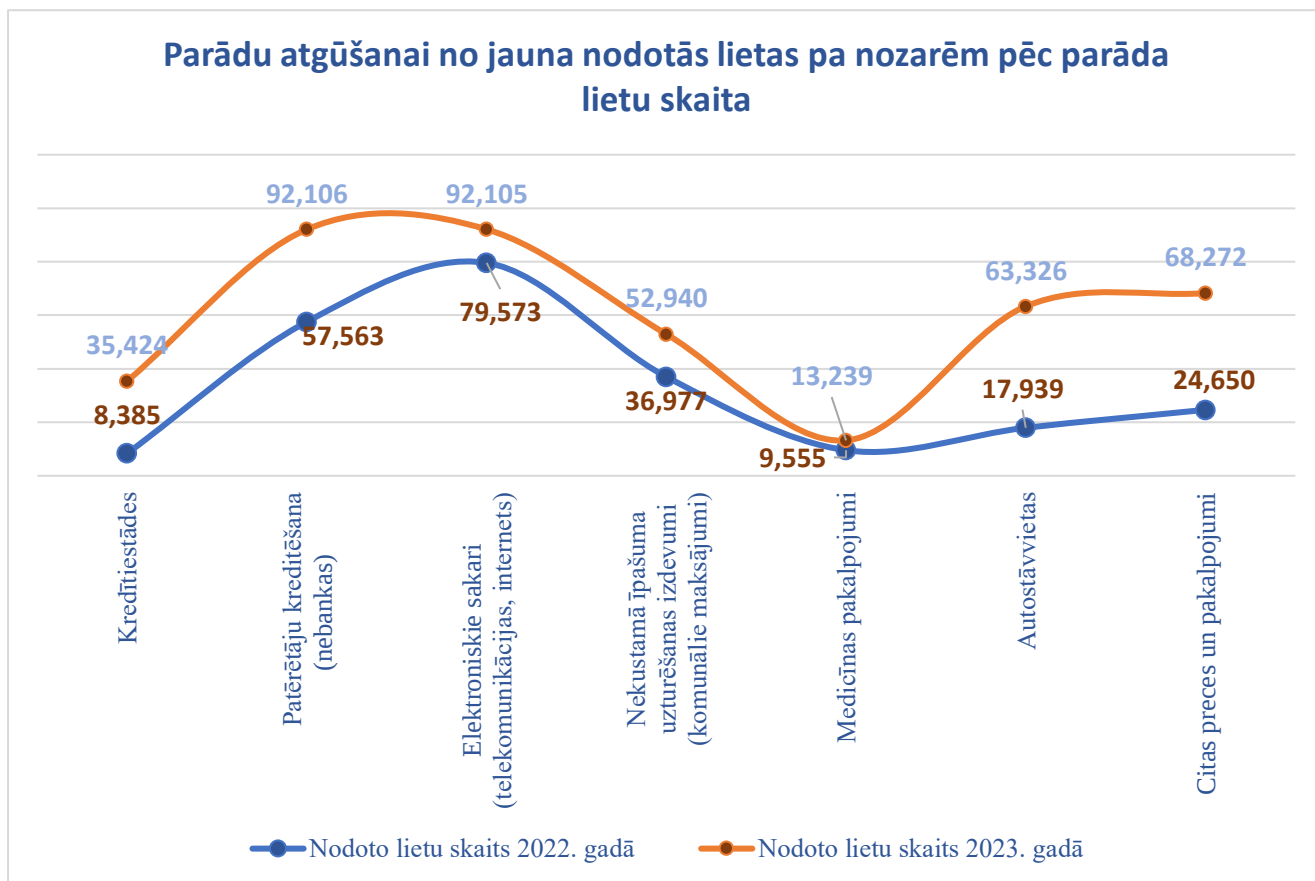
5.2.tabula

Nozares	Nozares % daļa pret visu no jauna nodoto parāda lietu summu			% izmaiņas pret attiecīgo nozari			
	2021	2022	2023	Skaitā – 2022/2021	Summā – 2022/2021	Skaitā – 2023/ 2022	Summā – 2023/ 2022
Kreditēstādes	9,47%	21,53%	40,23%	5,48%	200,42%	322,47%	382,20%
Patērētāju kredīvēšana (nebankas)	65,68%	55,79%	45,16%	-37,23%	12,27%	60,01%	108,90%
Elektroniskie sakari (telekomunikācijas, internets)	14,04%	9,31%	4,52%	-5,22%	-12,30%	15,75%	25,27%
Nekustamā īpašuma uzturēšanas izdevumi (komunālie maksājumi)	4,33%	3,80%	3,00%	26,04%	16,17%	43,17%	103,29%
Medicīnas pakalpojumi	0,84%	0,50%	0,25%	-22,68%	-21,51%	38,56%	27,83%
Autostāvvietas	0,42%	0,34%	0,46%	22,79%	8,95%	253,01%	247,88%
Citas preces un pakalpojumi	5,22%	8,72%	6,38%	6,56%	120,72%	176,97%	88,77%
KOPĀ:	100,00%	100,00%	100,00%	-10,80%	32,18%	77,89%	158,06%

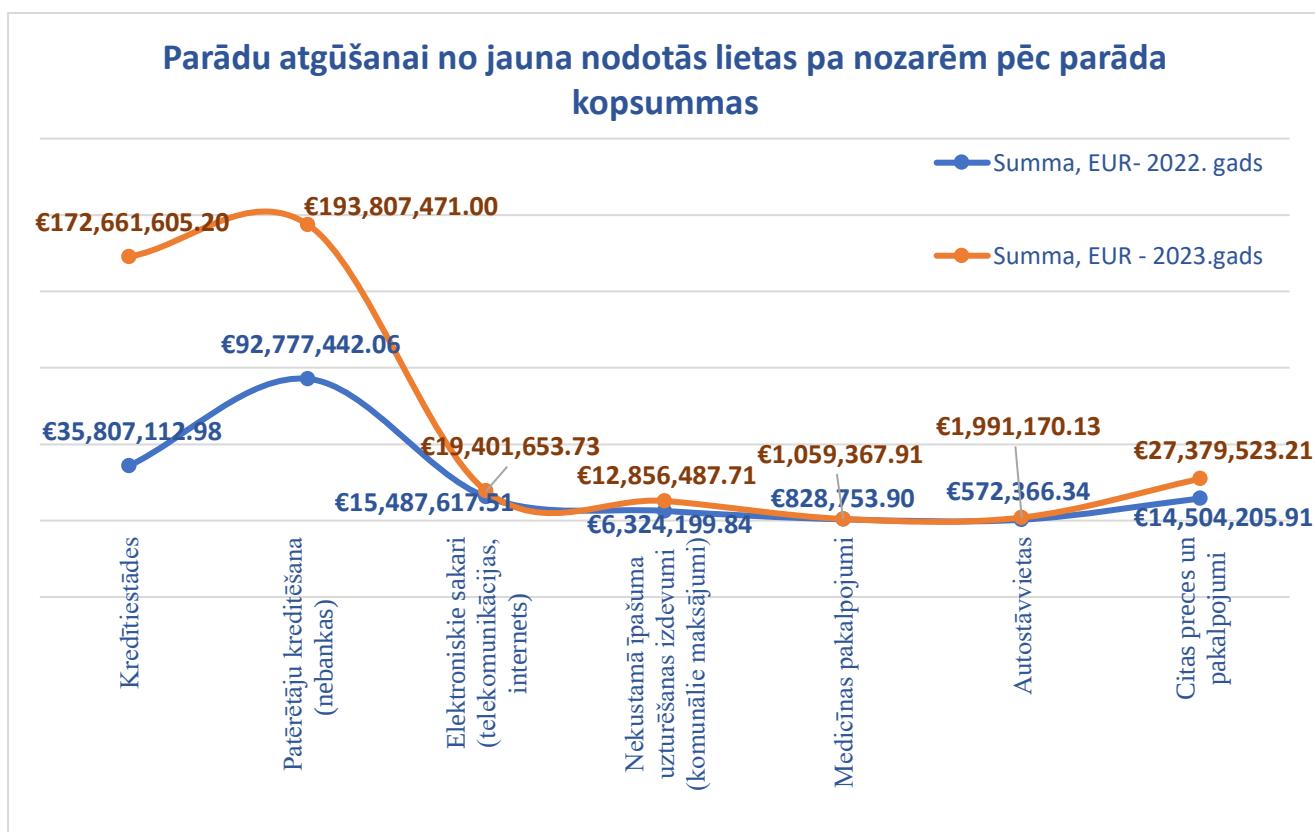
Parāda atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits

5.3. att. Parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits pa nozarēm. % izteiksmē no kopējā lietu skaita

5.4. att. Parādu atgūšanai no jauna nodotās lietas pa nozarēm pēc parāda lietu skaita

5.5. att. Parādu atgūšanai no jauna nodotās lietas pa nozarēm pēc parāda kopsummas

No 5.1. tab., 5.2.tab. un 5.2., 5.3., 5.4. att. atspoguļotajiem datiem izriet, ka pārskata gadā pēc parādu kopējās summas no parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu kopējā skaita vislielāko summu veidoja no patērētāju kreditēšanas (nebanku) nozares nodotās lietas, sasniedzot 193,807 milj. eiro.

Savukārt no kredītiestādēm nodoto parādu lietu kopējā summa pārskata gadā sasniedza – 172,662 milj. eiro, citu preču un pakalpojumu jomā – 27,380 milj. eiro, no elektronisko sakaru un pakalpojumu nozares 19,402 milj. eiro, tālāk nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu nozare - par kopējo summu 12,856 milj. eiro, autostāvvietu pakalpojumu sniedzēju nodotās lietas – 1,991 milj. eiro un vismazāko kopējo summu veidoja medicīnas pakalpojumu jomā - par kopējo summu 1,059 milj. eiro.

Savukārt pēc lietu skaita pārskatā gadā visvairāk lietu parāda atgūšanai no kopējā parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaita (417 412 lietām) tika nodotas no patērētāju kreditēšanas (nebanku) sektora ar 22,07% jeb 92 106 lietas par kopējo summu 193,807 milj. eiro un ar līdzīgu rādītāju 22,07% (no lietu kopskaita) parāda atgūšanai no jauna nodoto lietu skaita tika nodotas lietas no elektronisko sakaru un pakalpojumu nozares, jeb 92 105 lietas par kopējo summu 19,402 milj. eiro.

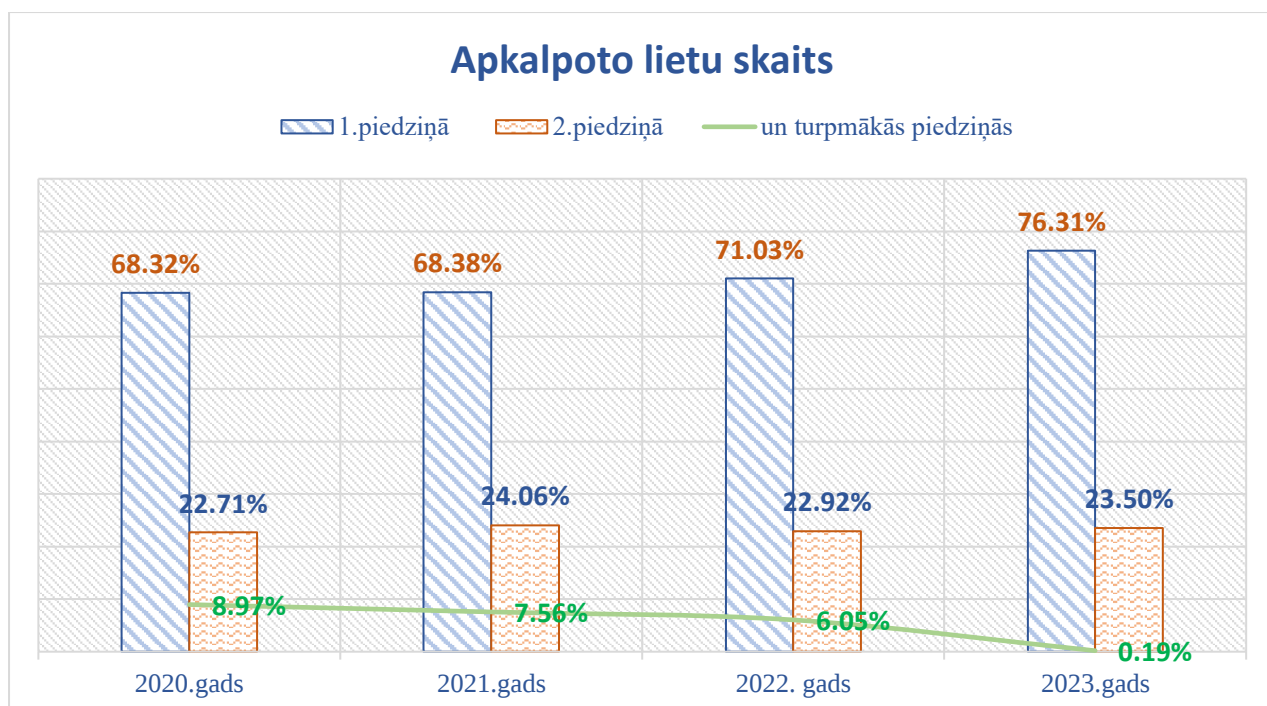
Otrajā vietā, 2023. gadā ierindojās parādu atgūšanai no jauna nodoto lietu skaits no citām nozarēm, proti, 16,36% jeb 68 272 lietas par kopējo summu 27,380 milj. eiro, tālāk seko autostāvvietu pakalpojumu nozare ar 15,17% jeb 63 326 lietām par kopējo summu 1,991 milj. eiro, no nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu nozares ar 12,68 % jeb 52 940 lietām par kopējo summu 12,856 milj. eiro, no kredītiestādēm ar 8,49% jeb 35 424 lietām par kopējo summu 172,662 milj. eiro, un vismazāk lietu ar 3,17 % jeb 13 239 lietas par kopējo summu 1,059 milj. eiro tika nodotas medicīnas pakalpojumu jomā.

3.1. Apkalpoto parādu (lietu) skaits dalījumā par atgūšanas posmiem

6.1.tabula

Atgūšanas posms	lietas 2021	%	lietas 2022	%	lietas 2023	%
1.piedziņā	938 924	68,38%	990 265	71,03%	1 077 778	76,31%
2.piedziņā	330 350	24,06%	319 534	22,92%	331 948	23,50%
un turpmākās piedziņās	103 809	7,56%	84 299	6,05%	2 648	0,19%
KOPĀ:	1 373 083	-5,41%	1 394 098	1,53 %	1 412 374	1,31%

Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu attiecībā uz apkalpoto parāda lietu skaitu un iedalījumu vērojams, ka par 5,28 % pieaudzis 1. piedziņā apkalpoto lietu skaits, kas 2022. gadā bija 71,03 % un 2023. gadā sasniedza 76,31 % no apkalpoto lietu skaita. Apkalpoto lietu skaits 2. piedziņā minimāli pieauga par 0,58 %, pārskata gadā, sasniedzot 23,50 %, savukārt turpmākajās piedziņās apkalpoto lietu skaits 2023. gadā (0,19 %) ir samazinājies teju par 6 % (5,86%) salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju (6.1. tab. un 6.2. att.).

6.2. att. Apkalpoto lietu skaits

Pozitīvi vērtējams, ka lai gan apkalpoto lietu skaits salīdzinājumā ar 2022. gada lietu skaitu ir formāli pieaudzis par 1,31%, kārtējo gadu pirmšķietami novērojama tendence samazināties apkalpoto lietu skaitam turpmākajās piedziņās, kas, pirmšķietami liecina, ka parādus izdodas atgūt pirmajās divās piedziņās, iespējams, arī norakstot “vecās” parādu lietas, vai arī vispār neuzsākot tādu lietu atgūšanu. Tomēr norādāms, ka apkopotajai informācijai par parādu (lietu) skaitu dalījumā par atgūšanas posmiem ir tikai informatīvs raksturs, ņemot vērā, ka ne visiem parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem ir pieejama informācija, vai konkrētais parāds ir bijis jau iepriekš atgūšanā pie citiem parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem.

3.2. Atgūto parādu (lietu) skaits un summa

7.1.tabula

	Summa 2021, eiro	lietas 2021	% no kopēja atgūto lietu skaita	Summa 2022, eiro	lietas 2022	% no kopēja atgūto lietu skaita	Summa 2023, eiro	lietas 2023	% no kopēja atgūto lietu skaita
Pilnībā atgūti	32 320 386	136 432	40,69%	40 546 372	147 208	40,25%	45 663 094	144 051	39,81%
Daļēji atgūti	201 225 041	198 841	59,31%	226 133 153	218 521	59,75%	352 136 546	217 766	60,19%
Kopā:	233 545 428	335 273	100,00%	266 649 525	365 729	100,00%	397 799 640	361 817	100,00%

7.2. att. Atgūto parādu (lietu) skaits % daļījumā pēc faktiski atgūto parādu (lietu) skaita

Analizējot komersantu iesniegto informāciju par parāda atgūšanas procesā faktiski atgūto parādu (lietu) skaitu, šajā pārskatā PTAC turpina apkopot informāciju par procentuālo attiecību starp atgūtajiem parādiem (jeb lietām), kuri tika atgūti pilnībā un daļēji atgūtajiem parādiem (jeb lietām) (7.1. tab. un 7.2. att.).

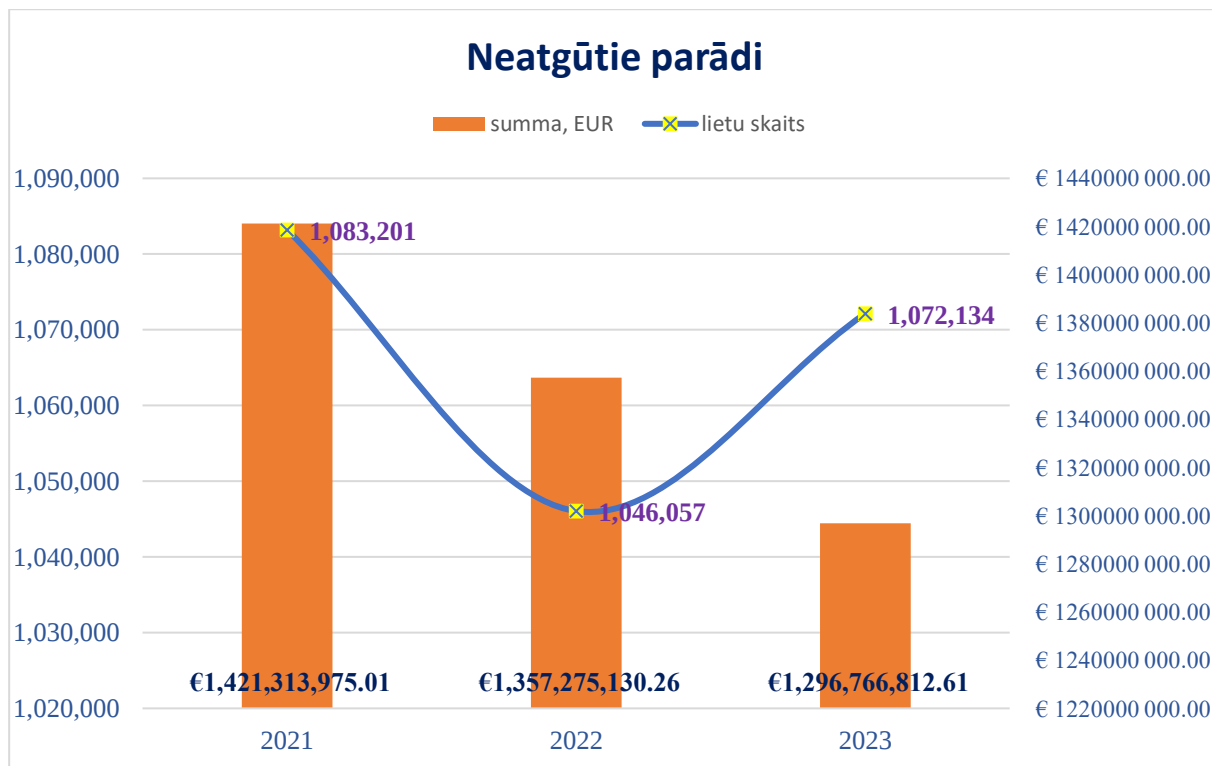
No 7.1. tab. un 7.2. att. apkopotajiem datiem secināms, ka 2023. gadā salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju pilnībā atgūto parādu (lietu) skaits teju nav mainījies, samazinoties vien par 0,44 %, sasniedzot 39,81 % rādītāju, attiecīgi pieaugot daļēji atgūto parādu skaitam līdz 60,19 %. Kopumā faktiski atgūto parādu (lietu) skaita procentuālais sadalījums starp pilnībā un daļēji atgūtajām parādu lietām līdzīgi kā iepriekšējos divos gados saglabājas gandrīz vienā līmenī starp 40,25 % pret 59,75 % (2022. gadā) un 40,69 % pret 59,31% (2021. gadā) (7.2. att.).

Savukārt atgūto parādu kopsumma jau trīs gadu griezumā turpina pieaugt, sasniedzot 45,663 milj. eiro (pilnībā atgūti parādi) pārskata gadā pret 40,546 milj. eiro 2022. gadā attiecīgi 352,137 milj. eiro (daļēji atgūti parādi) pārskata gadā pret 226,133 milj. eiro 2022. gadā.

3.3. Neatgūtie parādi

8.1. tabula

	2021. gads	2022. gads	Izmaiņas % pret 2021	2023. gads	Izmaiņas % pret 2021
Lietu skaits	1 083 201	1 046 057	-3,43 %	1 072 134	2,49%
Summa kopā, EUR	1 421 313 975	1 357 275 130	-4,51 %	1 296 766 813	-4,46 %

8.2. att. Neatgūto parādu (lietu) skaits un kopēja parādu lietu summa 2023. gadā un to salīdzinājums ar 2022. un 2021. gada rādītājiem

2023. gadā salīdzinājumā ar divu iepriekšējo gadu rādītājiem, secināms, ka pārskata gadā tika pārtraukta tendence neatgūto (parādu) lietu skaitam samazināties, uzrādot kaut minimālu, taču augšupejošu tendenci. Tādējādi pārskata gadā neatgūto lietu skaits pieauga par 2,49 %, sasniedzot skaitu 1 072 134 lietas pret 1 046 057 lietām 2022. gadā. Savukārt neatgūto lietu kopējā parādu summa pārskata gadā salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju samazinājās par 4,46 %, sasniedzot summu 1,297 milj. eiro pret 1,357 milj. eiro iepriekšējā gadā (8.1. tab. un 8.2 att.).

Tādējādi secināms, ka vismaz trīs pēdējo gadu griezumā (neatgūto) parādu lietu kopsummā ir iezīmējusies pozitīva tendence neatgūto parādu summai samazināties. Tomēr, lai gan pārskata gadā vērojams neliels neatgūto parādu lietu skaita pieaugums, kopumā secināms, ka tendence kopējā (neatgūto) parādu portfeļa pieauguma tempam samazināties ir acīmredzama.

Attiecībā par komersantu pārskata gadā apkalpotajām un atgūtajām parādu lietām, tajā skaitā, sniegto informāciju par parādiem, kas “nav atgūti”, PTAC arī šogad ir aicinājis komersantus iespēju robežās sniegt plašāku informāciju par konkrēto rādītāju, norādot lietu (un parādu summas) sadalījumu vismaz pēc sekojošiem kritērijiem - norādot gan lietu skaitu, gan kopējo parādu summu, sniedzot informāciju pa nozarēm (ja tas ir iespējams) un par parādu summas sastāvdaļām (parāda pamatsumma ar vai bez blakus prasījumiem). Pieprasītās informācijas kopums tika sadalīts divās sadaļās, tajā skaitā: parādi (lietas), kurus plānots atgūt turpmākajā periodā un parādi (lietas), kurus nav plānots atgūt turpmākajā periodā. Proti, mērķis bija noskaidrot, cik liela daļa parādu lietu, iespējams, ir kvalificējama kā parādi, kuri “nav atgūstami”.

Saņemot un izvērtējot (19) komersantu minētā rādītāja (parādi, kas “nav atgūti”) atšifrējumu, PTAC secina, ka 1 komersants norādīja, ka atsevišķi tādu informāciju neapkopo, 4 komersanti sniedza informāciju tikai par lietu skaitu, 3 komersanti sniedza informāciju ar “0” rādītājiem (jo 2 no 3 neveic aktīvu parāda atgūšanu, savukārt 1 komersants pārskata gadā licenci anulēja, arī pirms tam apkalpojot ļoti nelielu parāda lietu skaitu). Savukārt pārējie, tajā skaitā, lielākie nozares komersanti, sniedza pietiekamu informāciju, lai provizoriski varētu ieskicēt tendences neatgūto parādu portfeli uz 2023. gada 31. decembri. Vienlaikus piebilstams, ka rādītāja (parādi, kas “nav atgūti”) atšifrējuma datiem ir tikai informatīvs raksturs.

Izvērtējot komersantu sniegto informāciju, pirmšķietami secināms, ka:

- vislielāko parādu lietu skaitu jeb 40 % no kopējā lietu skaita veido lietas jeb parādi, kuru atgūšanas process pārsniedz 2 un vairāk gadus;
- 13 % no kopējā lietu skaita veido lietas, kas ir saņemtas pārskata gadā un par tām ir nosūtīti pirmreizējie paziņojumi, bet parādu samaksa pārskata gadā netika saņemta vai arī samaksas termiņš iekrīt nākamajā gadā;
- 10 % - lietas, par kurām ir uzsākta tiesvedība;
- ap 2 % - lietas, kurās ir noslēgti maksājumu grafiki par parādu samaksu pa daļām;
- savukārt ap 4 % veido parādu lietas, kuru atgūšana visdrīzāk nav iespējama un tās ir norakstāmas. Vienlaikus komersanti sniedz informāciju, ka pārskata gada beigās plānots norakstīt gandrīz 4 % parādu lietu;
- bez tam 25 % parādu lietas tika iekļautas sadaļā “cita informācija”. Minēto informāciju ir snieguši 2 komersanti, komentējot, ka parāda lietas ir plānots atgūt un tās ir saistītas ar apdrošināšanas un auto nomas pakalpojumu sniegšanu.

Sīkāku informāciju par parādiem, kuru atgūšanas process pārsniedz 2 un vairāk gadus, līdzīgi kā pērnā gadā sniedza 7 komersanti. No sniegtās informācijas secināms, ka 3 - 4 komersantu lietvedībā atrodas parādu lietas ar atgūšanas termiņu no 2 līdz 5 gadiem, 2 – 3 komersantu lietvedībā atrodas arī parādu lietas ar atgūšanas termiņu no 6 līdz 10 gadiem, savukārt 2 komersantu lietvedībā atrodas parādu lietas ar atgūšanas termiņu virs 10 gadiem.

Papildus daži komersanti ir norādījuši, ka nav iespējams norakstīt “neatgūstamās” lietas, jo parādu atgūšanas pakalpojuma sniedzēja rīcībā ir informācija par maksātnespējas un/vai kriminālprocesiem (arī krāpšanas, (ne)gadījumi), kuros ir iesaistīts parādnieks. Tāpat komersanti norāda, ka gan iepriekš minētajos gadījumos, gan tiesvedības procesu iznākumi (piemēram, tiesas lēmums par prasījuma neesamību, vai arī noilguma termiņš pēc tiesas lēmuma pieņemšanas) kavē parādu norakstīšanu. Vēl kā iemesls minēto lietu norakstīšanai tiek norādīts, ka parādnieks atgūšanas procesā ir mainījis dzīvesvietu, pārceļoties uz citu valsti (arī ārpus ES), līdz ar ko tiek apgrūtināta saziņa ar parādnieku.

Atsevišķi norādāms, ka saskaņā ar komersantu iesniegtajiem datiem pārskata gadā atpakaļ kreditoram/pakalpojuma sniedzējam tika nodotas 75 718 parādu lietas par kopējo summu 18,688 milj. eiro.

4. Ārpustiesas parādu atgūšanas sektora galvenās tendences 2023. gadā

Patērētāju un juridisko personu parādi:

1. Patērētāju parādu portfeļa kopsumma salīdzinājumā ar 2022. gada attiecīgo rādītāju 1'594 mljrd. eiro pārskata gadā pieauga par **4,85 %**, sasniedzot 1'671 mljrd. eiro, savukārt juridisko personu parādu portfeļa kopsumma salīdzinājumā ar 2022. gada rādītāju 265,128 milj. eiro ir pieaugusi par **20,02 %**, līdz 318,197 milj. eiro pārskata gadā.

Patērētāju parādu portfeļa kopējā parādu summa kārtējo gadu uzrāda augšupejošu tendenci, pārskata gadā pieaugot par **4,85 %**. Arī juridisko personu parādu portfeļa kopējā summa (pretēji pērnā gada tendencei samazināties) uzrāda ievērojamu augšupejošu tendenci.

2. 2023. gadā 31. decembrī kopējā parādu portfeli ir 1 211 395 patērētāju parādu lietas, kas ir par **4,13 %** mazāk nekā iepriekšējā pārskata periodā. Savukārt juridisko personu lietu skaits pārskata gadā pieauga līdz 155 318 parādu lietām, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu krasi palielinājies par **147,59 %**.
3. Patērētāju parādu portfeļa kopējās summas pieaugums un vienlaikus portfeli esošo lietu skaita samazinājums pirmšķietami ļauj secināt, ka vidējā parāda summa patērētāju parādu portfeli provizoriski pieaug par apmēram 10 % (1.1.tab. un 1.2.att.).

Patērētāju parādi:

4. Vairākus gadus pēc kārtas līderpozīciju no kopējā parādu portfeļa parādu summas dalījumā pa nozarēm saglabā kredītiestādes (55,60%), savukārt otrajā vietā ir patērētāju (nebanku) kredīšanas nozare (34,95 %), (3.1. tab.).
5. Iepriekšējos gados piesardzīgi vērtējamā tendence palielināties kopējai no jauna nodoto patērētāju parādu summai (4.1. tab.), pārskata gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir krasi pieaugusi par vairāk nekā pusotru reizi. 2023.gadā attiecībā pret 2022.gadu no jauna nodotā parādu kopsumma visās nozarēs pieauga par **158,06%**. No jauna nodoto parādu kopējā summa palielinājusies no 166,302 milj. eiro 2022. gadā līdz 429,157 milj. eiro, jeb par 262,856 milj. eiro.
6. Pārskata gadā, krasi pieaugot ārpustiesas parāda atgūšanai no jauna nodoto lietu kopskaitam par 182 770 lietām jeb **77,89 %**, aplūkojot atsevišķas nozares, vērojamas sekojošas svārstības (5.1. tab., 5.2. tab.):
 - ✓ Lietu skaita nelielam pieaugumam 2022. gadā kredītiestāžu jomā (**+5,48 %**) pārskata gadā sekoja būtisks lietu skaita pieaugums (**+322,47 %**), kas pirmšķietami ir saistīts ar kredītportfeļu nodošanu/cedēšanu parāda atgūvējiem, tajā skaitā nelikvīdo parādu nodošanu atgūšanai ārpustiesas parādu atgūvējiem un daļēji “tehnisku” pieaugumu, kas veidojas prasījuma tiesību pārņemšanas rezultātā. Līdz ar to pieaugot lietu skaitam pārskata gadā, no kredītiestādēm nodoto parādu kopsumma arī pieauga par **+382,20 %** (5.2. tab.);
 - ✓ Lietu skaita ievērojamu pieaugumu patērētāju kredīšanas (nebanku) jomā (**+60,01 %**) un pieaugumu summā (**+108,90 %**) varētu skaidrot ar patērētāju kredīšanas pakalpojuma sniedzēju skaita stabilizēšanos un aktīvāku kredītu izsniegšanu, līdztekus arī pieaugot izsniegtajam kredītu apjomam, lielākoties noslēdzot kredītlīnijas līgumus. Par patērētāju kredīšanu un 2023. gada tendencēm vairāk informācijas, skat⁶.

⁶ <https://www.ptac.gov.lv/lv/statistika-par-nebanku-kreditesanas-sektoru> (2023)

- ✓ Elektronisko sakaru un pakalpojumu jomā lietu skaita (+15,75 %) un summas (+25,27 %) mērenu pieaugumu, kā arī nekustamā īpašuma uzturēšanas pakalpojumu jomā parādu lietu skaita (+43,17 %) un parādu kopsummas ievērojamu pieaugumu par (+103,29 %) 2023. gadā, iespējams, var skaidrot vispārēju inflācijas pieaugumu un attiecīgi pašu pakalpojumu un tarifu (ūdens, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana elektroenerģija) sadārdzināšanos.
 - ✓ Medicīnas pakalpojumu jomā parādu lietu skaita (+38,56 %) un summas (+27,83 %) pieaugumu 2023. gada salīdzinājumā ar 2022. gadu saskaņā ar publiski pieejamo un komersantu sniegto informāciju var izskaidrot ar lielāku medicīnas pakalpojumu pieprasījumu un vienlaikus arī ievērojamu medicīnas pakalpojumu cenu pieaugumu, tajā skaitā, valsts apmaksāto pakalpojumu nepieejamību (arī konkrētajā patērētājam nepieciešamajā termiņā). Viens no pieauguma apstākļiem varētu būt arī apdrošināšanas pakalpojuma sniedzēju veselības (arī citu apdrošināšanas veidu) [apdrošināšanas pakalpojuma būtisku sadārdzināšanos](#), ņemot vērā arī komerciālo risku medicīnas pakalpojumu cenām pieaugt, kas savukārt attur patērētājus no veselības apdrošināšanas polises iegādes vai arī patērētāji iegādājas “minimālo” veselības apdrošināšanas “grozu”.
 - ✓ Autostāvvietu pakalpojumu jomā parādu lietu skaita (253,01%) un summas (247,88%) pieaugums varētu būt saistīts ar autostāvvietu pakalpojuma sniedzēju skaita pieaugumu, kas izpaužas ne tikai apsaimniekoto autostāvvietu skaita pieaugumā, bet arī šo pakalpojuma sniedzēju praksi, piemērojot nesamērīgi lielus līgumsodus un nododot tos atgūšanai ārpustiesas ceļā. Nepārprotami arī patērētāju uzvedība, reizēm ignorējot autostāvvietas lietošanas noteikumus, ietekmē parādu lietu skaita pieaugumu. PTAC tuvāko mēnešu laikā plāno izdot un publicēt vadlīnijas autostāvvietas pakalpojumu sniedzējiem, kam teorētiski vajadzētu samazināt strīdu skaitu un parādu atgūšanai nodoto lietu skaitu, vienlaikus jāņem vērā, Latvijā autostāvvietas pakalpojumu sniedzēju darbība nav atsevišķi regulēta, kā arī pakalpojumu sniedzējiem nav piekļuves transportlīdzekļu reģistrācijas datu bāzēm, kā rezultātā parādi tiek nodoti parādu atgūšanai ārpustiesas ceļā.
7. Kopumā vērojams no jauna nodoto lietu skaita ievērojams pieaugums - pārskata gadā 417 412 no jauna nodotas parādu atgūšanas lietas, kas ir par 77,89% vairāk nekā 2022. gadā, kad tika nodotas 234 642 jaunas parādu lietas.
- Secināms, ka pārskata gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu par 322,47% ir pieaudzis no kredītiestādēm nodoto parādu lietu skaits (5.2. tab., 5.3. un 5.4. att.), līdztekus - par 382,20 % pieaugusi no kredītiestādēm no jauna nodotā kopējā parādu portfeļa summa (no 35,807 milj. eiro 2022. gadā līdz 2023. gadā – 172 662 milj. eiro) (5.1. tab.).
8. Lai gan kredītiestāžu no jauna nodotā atgūšanai kopējā parādu portfeļa summa pieauga par 136,854 milj. eiro, tomēr visvairāk no jauna nodotās lietas pēc parādu apmēra pārskata periodā bija patērētāju (nebanku) kredītēšanas nozarei ar parādu summu 193 807 milj. eiro. Trešā lielākā parāda atgūšanai nodoto parādu summa 2023. gadā bija citu preču un pakalpojumu jomā – 27 380 milj. eiro.
9. 2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gada rādītāju, samazinoties turpmākajās piedziņās apkalpoto lietu skaitam (6.1. tab. un 6.2. att.) secināms, ka pieaugot apkalpoto lietu skaitam pirmajā un otrajā piedziņā (kopā 99,81 %), apstiprinās iepriekš novērojamā tendence ka parādus izdodas atgūt divās pirmajās piedziņās.
10. Trīs gadu griezumā vērojama pozitīva tendence pieaugt atgūto parādu kopsummai – 45,663 milj. eiro pilnībā atgūti parādi pārskata gadā pret 40,546 milj. eiro 2022. gadā un attiecīgi 352,137 milj. eiro daļēji atgūti parādi pārskata gadā pret 226,133 milj. eiro 2022. gadā (7.1. tab. un 7.2. att.).

11. 2023. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītājiem nedaudz pieauga neatgūto lietu skaits par 2,49 %, jeb 1 072 134 lietas 2023. gadā salīdzinājumā ar 1 046 057 lietām 2022. gadā. Savukārt neatgūto lietu kopējā parādu summa pārskata gadā salīdzinājumā ar pērnā gada rādītāju samazinājās par 4,46 % līdz summai 1,297 milj. eiro pret iepriekšējā gada 1,357 milj. eiro (8.1. tab. un 8.2 att.). Līdz ar to kopumā secināms, ka vismaz trīs pēdējo gadu griezumā parādu lietu kopsumma ir stabilizējusies un vērojama pozitīva tendence parādu kopsummai samazināties.
12. Komersantu sniegtais atšifrējums liecina, ka neatgūto lietu skaitā procentuāli vislielāko parādu lietu skaitu jeb 40 % (pret 69 % 2022. gadā) no kopējā lietu skaita veido lietas jeb parādi, kuru atgūšanas process pārsniedz 2 un vairāk gadus, nedaudz vairāk par 13 % parādu lietām pārskata gadā tika nosūtīti pirmreizējie paziņojumi, 10 % gadījumos – uzsākts tiesvedības process un 25 % ir citi varianti (kas nav uzskaitīti PTAC piedāvātajās atšifrējuma pozīcijās). Savukārt aptuveni 4 % veido parādu lietas, kuru atgūšana visdrīzāk nav iespējama un tās plānots norakstīt.